

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De virtute religionis - Cod. Ettenheim-Münster 307

[S.l.], 1736

Disputatio 2da

[urn:nbn:de:bsz:31-131057](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131057)

Q. 3. an regulares teneant ad festa usque diocesana?
affirmat Palag et Tambur. apud Gobat h. 9. n. 627. p. 1.
a dicit Janse Bula Gregorij XIII n. teneri ad festa
ning principalia qm ibi solum exprimitur celebranda et a
regularibz festiuitate Patroni diocesis. unde ait ex c.
nonne de praesumt. q. 1. und ex iuribz affat cetera
negare videtur, sed ei opponi potest regula juris in c. 45.
is q. 1. tacet n. facit sed nec utiqz negare videtur unde
Guerrig q. 1. post Gobat per erudite scripsit ut Gobat
facit absolute ait regulares teneri ad festa dia-
cesana.

Disputatio 2^a De vitijs religioni oppositis.

Q. 1^a
De superstitioe cu suis speciebus.
Vitia religioni opposita alia continentur, et excepta
ut superstitioe cu suis speciebus: alia continentur
defectu ut irreligiositas ista cu suis speciebus. De
vitijs per excepta modo agemus postea de alijs.

Art. I.
De Superstitione in genere eius
Divisione.

Suppositio sicut §. Th. 2.2. q. 92. a. 1. d. vitium religioni oppositum
per excessum, quod Deo vultus indebitus, vultus cras cultus Deo debitus
exhibetur.

De per excessum ad quod Deo nimis honor et cultus exhiberi solet
sed quod ad debito modo, vultus n. cui fieri debet, exhibetur, ea quod
patet suscitatio et cetera. alia significatio sicut per cultum incongruum
sive indebitum, quod quidem verum Deum, sed modo indebito colitur
tribuendo ei cultum falsum vultus puerilem vultus suppletum, quod sicut
sicut vultus praeter consuetudinem Ecclesiae ac eius mensuram. alia sicut per cultum
quendam Deo debito sed cras exhibitur. haec subdividitur in pro-
colatiam, divinationem et vanam observantiam ita §. Th. hic
adduntur magia et maleficium haec species vultus tribus recen-
sitis diversa.

Suppositio sicut falsum et puerilem cultum committitur in quo Deo
ne offeruntur ceremoniae vel. c. quod fuerunt figura Christi venturi
vultus imolatio aqni, circumspectio per hunc enim significat mensuram ad
advenire sed venturum ad quod d. falsitas injuriosa Div. verbi
adeoq. puerilis.

§. Th. quod Laicus Deum colit haec minister publicus Ecclesiae vultus
absolvendo, sacrificando per. na hic ex parte colentis falsitas

advenit. 3to q^{do} q^{is} motu quanta cult^u divini
proponit q^{si} ep^{us} ab eccl^{ia} ordinat^u, qⁱ t^u d^o.

4to q^o falsas religias proponit v^o miraculu factu ad p^{at}ra
inagine, v^o se h^uijse has v^o illas revelat^{es} fingit, et si
id precise faciat devoti gra^a. 5to q^o in concione ad
populu comoveat ad pios affectu, h^u storia atq^{ue} v^o sentia
reperit b^uq^{ue} reperita in s^o script. ubi t^u d^o reperit.

hac ex genere suo s^u mortalia q^{ia} religione fundant in
mendacijs, ac proinde prima veriti grave irreverentia
inferunt. a mortali t^u excusat simplicitas aut ignora
s^u Layman et alios

superstitio p^o cultu superfluo comittit 1° ab eo qⁱ ante p^o
ortu orat^u adhibendo certa numeru cereoru ad certo co
lore ac situ; se qⁱ offert q^uatuna alba potiq^{ue} q^u nigra;
se qⁱ audit missa a sacerdote potiq^{ue} cui noen Joanes v^o qⁱ
est statua X^hi q^{ia} ha circumfla^a nil q^uerit ad de
voice atq^{ue} adeo s^u vana et fubiles.

2do q^{do} jejunat die Dominica ad t^u d^o jejunet alijs dieb^u, addunt
aliji q^{do} in honore B. V. d^o net, s^uit, et lavel die sab
bat^u, licet alia opera servilia exercent. ite q^{do} in missa
plures format^u cruce^s, pluries dicit alleluja p^o q^utra rubricas.

quia est praefer Ecclesie & spectandina, sciendum tamen dicitur hoc est
 similia bona in die facta veniale culpa non excedere.
 Tu quia dicitur mala levis et actio de se non est mala sed quia ex
 culpa simplicitas. Sed si cultus supflug sit actio
 insuper ex se prava in huiusmodi v.g. oblatio rei furtiva, surripis
 et nobiliter latere cultus sine vocalis sine instrumentis in
 templo, he tales videtur parari mortales.

Art. 2. d. 9.

De idololatria tria in specie substitutionis

Idololatria proprie sumpta dicitur substitutio quae divini honoris
 tribuitur creaturae alicui sicut Deo. id est sicut fit in thesa-
 crificio sed est quodammodo signum honoris, quod quod creaturae tamen Deo
 se subire intendit, nisi quae flexione, sufficit p.
 Porro idololatria dicitur perfecta, imperfecta, et simulata.
 perfecta est quae quodammodo exhibet idolo quia falso exprimit
 id est Deum. imperfecta est quae quodammodo facit creaturae nulla
 in se divinitate aut ex odio Dei, sed ex affectu aliquid
 obtinendi a Demone, aliter creaturae eisdem quodammodo Deo cultum
 offert. simulata vero est illa quae quodammodo sine interno
 affectu ex metu mortis cultum idolo exhibet. ex quo

Inferes 1.º idololatria aliquid quoniam cum infidelitate et
heresi cum sit creatura adorata vere haberi pro Deo, secus
vero si ea pro Deo non habeatur. 2.º idololatria est simulata
et gravissimum mortale, quia est mendacium primum, ipsum contra
religionis, et semper contra externam professionem fidei.
3.º idololatria impii cogit magis participet de malitia
et volubris, maius est peccatum quam sit profectum.

Dices contra 2.º statum in illis actu exteriori non est vera
idololatria sed ficta: quod non verum peccatum sed agere est.
S. r. c. non talis ficta idololatria est peccatum contra fidem
necque ab eo peccatum.

Respondetur quod si agatur quod tragedia sit idololatria quia in thea-
tro exteriori exhibet divinum cultum alteri, sicut de Jovis.
S. n. statum quia talis proprie non exhibet divinum cultum exteriori
sed deum representat gloriis exhiberi soleat.

Si autem sit idololatria credere demoni, ad qualem peccatum eum
interrogare si loquatur in obsequio?

S. i. non est idololatria, ad eum tamen rediunt si credatur
demoni sua sponte aliquid dicenti: quia sic mendaciorum
pater plus honoratur quam meretur. Dicit sua sponte
non si coactus exortitione loquatur, ei fides adhiberi potest

sed semper cum formidine oppositi, quia n̄ semper constat
an loquatur vi exorcismi v̄ n̄ in ista Lepsig.

Ar. 2. veniale est ad si quis ex levitate v̄ curiositate dæmonem
in obsequio loquente viro aut altero verbo invective in-
terrogat de re vera et inutili, dimodo n̄ fiat aliquid dī-
cendi ab ipso, nam hoc est quodammodo communicatio cum dæmone
quod graviter prohibita est. ceterum libri pl̄ rati aliqua
eorum quod dæmonem et ad exorcizantem dicit, n̄ ut ideo credatur
v̄ feratur sententia, sed ut inquiratur v̄ caveatur, ad si pl̄
aliquis fodere se dicat alicubi et thesaurum. ita cit.
Lepsig.

Art. 3ta

De Divinatione.

Divinatio est hic sumitur d̄ inquisitio de alio occulto quod hinc modo
cognosci potest ex pacto cum dæmone explicito v̄ implicito. recte
in si dicit significatio occultorum ex pacto cum dæmone explicito
v̄ implicito. Ita cois.

Dr. significatio quia n̄ consistit in sola mentis interna nobilitate, sed
signis infusus ab verbis exterioribus proficit.

Dr. occultorum hoc d̄ procul remotorum ab hinc cognoscere, sive
et præsens sive præteritum sive futurum.

Dr. ex pacto cum dæmone nam quicunque res occultas quod est supra

hanc illud esse Spīritual, id est Dei, aut angeli beneficio,
nec d. ul. demonis op. adfere velit.

De explicito & implicito q̄a Divinatio 2. & 3. d. una fit cu expressa
invocacoe demonis, ut cu divinatio intendit, et eo fine aliquid
agit ut demon se imiscat, v. si quis scias, damone p. a. q̄d
signa occulta docere, nilij illud usurpet. altera fit cu
implicita demonis invocacoe ut si q̄ nobilitate rei occulta procurat
suo procurare serio conatur medio ad ea indicienda p̄rog
inutili et inepto.

Prima Divinatio q̄ fit cu pacto explicito novae recen-
seri possunt species. 1. de prestigij, cu videt demon p.
varias aparitiones aut se ip̄s aut alia corpora q̄ spicienda
objicit. 2. de onēromantia q̄ fit p. somnia du fit in
somnia expectat revelat ignota a Damone. 3. necro-
mantia cu adhibito sanguine utriusq. carminibz mortui vi-
dente reprogere. hac usa d. i. Reg. 18. Pythouisa excitans
Samuele. 4. Divinatio p. pythones arephibos seu obfesos
q̄s ip̄s possidet et q̄bz illi respondere solebat. 5. ta
geomantia cu demon docet signa aparentia in corporibz
terrestribz v. g. lapidibz, metallis. 6. ta hydromantia
cu p. signa aparentia in aqua. 7. aeromantia cu p.
signa in aere. 8. Pyromantia, cu p. signa in igne.
9. aruspitium cu p. signa aparentia in extis alicuij ip̄s

Demonibus in laborum occulta docet.

Porro Divinae 1da q^{ae} nimirum fit, p^{er} implicita demonis in-
vocatione id est p^{er} q^{uod} binel species. 1^a sortilegium seu Di-
vinae p^{er} sortis q^{ae} in ea q^{uod} scripta q^{uod} q^{uod} ex signis in plumbis
liquefactis et in aqua projectis resultantibus v^{el} ex electione
sesepe de duabus oblationibus, s^{ed} ex jactu laxillorum p^{er} nobilia
decuratorum procurat.

2da Physiognomia q^{ae} est corporis hui^{us}
q^{uod} studium eiq^{ue} signis futura praedicat, q^{uod} pars d^{icitur} ars geneeth-
liaca. 3^{ia} Chyromantia ex manuum lineamentis. 4ta
Methoscopia ex fronte. 5ta Astrologia judiciaria ex astrorum
influentia. 6ta augurium ex garritu avium et volatibus
aeris. 7ma auspiciu^m ex volatu avium et motu aliorum aeris.
8va omen ex sterutibus. 9ta ex somniis. 10ta Spatulamenta
ex signis in spatulis aeris.

Dixi 1° Physiognomia q^{ae} futura praedicat: neq^{ue} p^{er} ea q^{uod}ada
questiones de hui^{us} ingenio ac ai^{nter} progressu licite fit.

Dixi 2° Astrologia judiciaria q^{ae} fit ex astrorum influenza
futura libera et mere sortibus q^{uod}tingentia praedicat: unde
astrologia q^{ae} praenuntiat effectus q^{uod} h^{ab}et q^{uod}estione cu^m motu
siderum n^{on} d^{icitur} sup^{er}stitiosa: unde n^{on} vocat^{ur} judiciaria sed natalis.

Concl. 1^a Divinae q^{uod} p^{er} expressa invocacione demonum instituit
semper est p^{er} se male. Ita oes.

2^a d^{icitur} in q^{uod}ia comunicat^{ur} cu^m hoste hui^{us} generi ac Dei adversario

in salute implicite demon invocet. *De grave*
Dubitari potest an accipita vel ope demonis scia possea
liceat ea uti?

affant coig DD. modo q servas et usq aig scia n regirat
ante qurp damonis. *rac* *De* scia ex se bona e
et potu qe accipita fuit ja d'fuit.

2da *e* observaa sanitata qe adhibenti media iuvitia ad pa-
naadta morbor hnd v' brutoru. ite dolores mitiganda
vg. verba, figra, charas nec a Deo nec a naa vires ad id
habita.

3ta *e* observaa eventuu qe gtingit qd i sperato aliquid accidit
v' occurrit ex qe sibi v' alteri certo aliquid prosperi v' adversi
futuru credit, inde suas actiones moderat. ut si egressenti
domu occurrat lepus, aut si picca pichante audiat
et inde natu augurium sibi profagiat, et hoc p' mortua
nisi simplicitas v' ignora excuset.

Nota hu' alqdo fieri posse ut adventu lepig qod hni
alqiu casu accidat cu talibz circumstans ut prudenter sus-
picari possit an d' sit admonitio qoda divina, ut si qis
cadat corporales timeat aut suspicet de casu v' in aa
v' in statu eventuro. ad dignoscend a qoda ex vana
observaa fiant ope s'pnes regulas.

1^a q^o p^recus aut jejunia aut et gestasae reru sacraru
 intendit effectus naturalis cu infallibili credulitate, et pra-
 sertim si ponatur spes in modo et numero recitandi, sortandi atq^{ue}
 loci, temporis et observatioe. semper est suspitio q^{ia} De^{us} pro devo-
 luntatis n^{ost}rae infallibilem promissit effectum: q^o cu infallibiliter
 expectetur a demone expectatur. Sec^{us} t^um dicendum si haec
 absint, et sic Ap^{osto}l^{us} d^{icit} s^{an}c^tu^m Aug^{ustinu}m. Du^m ait: cu cognos^{cit} tibi dolet
 laudant^{ur} sⁱ Ev^{angelium} ad caput tibi posueris. ceteru^m si
 aliqua videantur bona, aliqua v^o admisceantur reddentia super-
 stitione potius usurpare, sⁱ removeas suspitiosa, v^o sa-
 nitas promittit^{ur} quoru^m sⁱ B. Virginis offeratur candela pra-
 cipe ag^{ere} ponderosa ac puer d^{icit} sⁱ t^um operas magis aut minus
 ponderosa cu fiducia ac spe demodo sanitate infallibiliter
 expectes, a comitibus superstitione.

2^a d^{icit} sⁱ t^um res sacra adhibeantur ad effectus vanos et inutiles
 semper est suspitio q^{ia} De^{us} se ad inutiles res vanis; q^o effectus
 n^{on} pot^{est} nisi a demone expectari.

3^a d^{icit} sⁱ res vana adhibeantur ad s^{ed} verba, ad sig^{nificativa}, figure
 inutiles q^{uod} cu ex natura sua ad obedi^{entiam} quiescent cu effectu que
 intendunt producere, est suspitio ob eandem rasonem.

4^a q^o d^{ubitat}ur an effectus a vi occulta naturali, an a demone
 potius s^{int}, judicandum est ad naturam, adeoq^{ue} n^{on} ad superstitione.

gia plurime sūt virtutes in rebus naturalibus nobis ignota, quā-
rumque ratione minime reddere valeamus. Haec in dubio libertas
nostra est in possessione, modo si alius prolestat quod fraude da-
emonis, sicut quod forsitan latere.

5. ta sicut dubitatur an effectus sicut à Deo an à dæmone, pra-
sumenda à dæmone est, quia cum res quae adhibetur à se
naturalis, causa illius erit tunc signum ad eam positionem à Deo à
dæmon effectu ponet, de Deo à talia operante respiciunt nisi
in sacramentis et similibus, de quibus tractatum dicitur de seorsum
fieri miracula: quod morale certo praesumitur à dæmone.
vide plura apud la Croix. l. 13. p. 1. n. 29.

Art. 5. 4

De magia et maleficio.

Magia alia est naturalis et alia supernaturalis quae ab alijs Diabolica
nuncupatur. magia naturalis est ratio quaedam operandi mira-
culorum naturalium absque dæmonis opera. haec sicut dicitur.
magia supernaturalis de qua hic solum est sermo est ars seu facultas
in pactu cum dæmone inchoata per signa aliqua efficiendi mira-
culorum.

De efficiendi mira-
culorum quae magia distinguitur ab alijs speciebus super-
stitionis, nempe quod pro fine libet effectum miraculorum,
in proprium commodum, sicut ad opescentiam habere vel sua talia faciendi.

Concl. 1. magia suspitiosa d ea genere suo pnt morte.
 ras d gja q fines pactu et societate cu demone: excipari tu
 p a mortli ob ignora vnaadventio talis pacti. Ceteru magia
 ordinarie multa alia peccata anexa hbt de qibz nagi in qf-
 sione st interrogandi, ut harejs, abnegao Dei et sanctoru
 execrao, idololatria, abusu veru sacraru maxime earu qd
 st. Eoria sacramentu spectant. luxuria et nefaria cu
 demone comissiones. Deniqz homicidia proferit infantium
 necdu baptoru. licet a opera magoru videantur mira, n hi
 st miracula. ras d gja miraculu pnt d illud qd excedit
 virtutem caru natu: atqz effectus magici n excedunt virtute
 causarum natu cu dependant ab ijs, sicut p ficiantur v notu
 locali d applicando activa passivis.

Maleficiu d ars seu pffat nocendi alijs vi pacti cu demone.
 p to nocendi alijs differt a magia d ed ex genere suo
 mortle.

Divid. in veneficiu qd scilicet daturu aliqod insertu, et in ana-
 toriu seu phibru qd ad carnale amore d ed idiu alter excitat,
 d gide cogendo volue, sed vta phantasia vehementissime com-
 vrend.

Concl. 2. n licet tollere signa magica p novu maleficiu.
 ras d gja adhibitio novi maleficii d intrinse mala qd p. ex qd
 Inferes st maleficiu aler tollere maleficiu n pot nisi p novu male-
 ficiu h n licet eu ad hoc inducere. god si licito modo possit

la igita
 Libet
 la fandi
 me, pra-
 Libet d
 d d d
 utriusqz
 n h fano
 i dante
 Dablic
 nira p
 a
 la fandi
 v.
 fandi
 v.
 la fandi

se ad tollendum illud induci possit, et si verisimiles existima-
retur ad solaburg maleficium nisi; novum maleficium, na glibit
habet jus petendi quod ab altero licite fieri, unde ipsi maleficium
impulato si id male faciat.

Concl. 3. licet ad ponere talia signa quibus spiritus expulsi et
destruunt pactum magis, et diabolus de finit nocere.

Ratio 1. quia talis spiritus nullo modo rari pacti habet cum demone
sed potius ad eversio prioris pacti. Nam primo licet ceperit
cubere faga quae se deligit, hoc enim pacto noxa avertitur,
ob solutum pactum cum demone. 2do licet faga paret et sale
dare ut noxa ceperit. 3. ho honestate praxis iudicium quod
maleficos torquendos ne ad tormenta sint insolentes, lavas,
atque pilos abradunt: Damo in hac et similia sunt praecipua
aio solvendi pactum, et vero aio avertendi maleficium per modum pactum
prescriptum a demone, quia hoc est quod demonis uli et sic
satis est cum eo pacisci quod apparet licet.

Quaestio 2. da

De Irreligiositate

Religioni oppositio opponitur irreligiositas ut iam supra
dictum est, et species sunt blasphemus Dei, blasphemus sacri-
legium mendacium. De quo egimus in asendria de 7 peccatis
Capitalibus: symonia ac perjurium.

Art. 1.
De tentatione Dei.

Tentatio 2tes accipi solet: 1° ut id sit ac ad malum incitare.
2do ut id sit ac experimentum capere qd modo hic sumitur
ad id sit qd sit dicta aut facta qd qis bene explorat
divina potentia, justitia, aut aliud attributa divina. Ita in
re s. Th. 2.2. q. 97. a. 1.

Dixi bene seu absq. iusta cae, na si illa ad sit ad erit
tentatio ut si fiat ex Div. in spiritu vq. si quis libet donum
miraculorum, grad. sanitatis. 2. si utilitas aut necessitas id
postulet de quibz vide s. Th. l. c. imo juxta Agorin. et alios
accusari qd a Deo petit dicitur pro vobis manifestasse, ut
eisdem p. oia sua q. formet. qd ad docet s. Th. hic a. 2. ad 3.

Divid. tentatio in soale seu expressa et interpretativa
seu explicita. Ita qd aliquid exrepe ea intentione
ut experimentum capiat de aliqua perfectione vq. si se de
divini precipites ut experiant an Deo sui providentiam
libet. hoc vobis q. tingit qd aliquid sit absq. exrepe
quidem intentione capiend. experimentum de aliqua perfectione divina,
requirit tñ extraordinarium Dei auxilium, sicut a Deo bene
expectat. ut si quis p. octo dies autos cibos sumere vellet,
v. in morbo periculoso nullas medicinas uti sperans a

Deo solo se paratum iri. Te si velles sine nisse
et absq; preparatione concionari sperans à Deo tibi verba
inspiranda. huc d referunt probatois virginibus q.
q; olim fiebant ferro candente, de duello, ut leg
sueret parte innocente.

Concl. d. d. d. foalis sed d. interpretativa tentio Dei f
se d. p. m. mortle h. a. cois.
rao 1ma d. q. ia includit dubitaoe de pfectionib; Dei q.
in grave Dei q. temptu redundat, tu ed grave irreveretia
tu cu Deo q. si ludit.

rao 2da d. q. ia tentio interpretativa f. h. p. tale q. q. ad
nisi ad exploranda aliqua Dei pfectione referri posse vi
detur, galentis h. d. d. tentioe interpretativa frequenter
ed p. m. s. d. veniale, tu ob infirmitate absq; ignoraa,
in p. d. raoc. tu ed ob parvitate periculi cui tentio
se exponit. ad si q. in levi morbo nolit uti medicinis,
sanitate temere expectans à solo Deo.

It. an sit tentio Dei offerre se ad martyrium?

It. affe. si fiat temere et absq; iusta caa. rao d. q. ia
si ex presumptioe extraordinaria Dei auxiliu expectat,
absq; implicite experimentu sumit de Dei providentia
ac potentia.

Art. 2.

De * sacrilegio.

Sacrilegium est violatio rei sacrae, quatenus ordinata est ad Dei cultum. Ita cum c. s. h. r. r. g. g. a. i.

Triplex est sponale, locale et reale. Sponale est quae persona Deo dicata violatur, ut est suspensio clericum, stractio illius ad iudicium saeculare, peccatum luxuria spona voto castitatis obstricta, in exactio tributorum &c. Locale est violatio loci sacri seu religiosi; loci autem sacer generaliter de omni ille quae ad primum usum ac religionem publica auctoritate est destinata, Deorum dicatur.

Dicitur publica auctoritate quia si tantum privata auctoritate de publico et aliis neque secretis neque benedictis sit et si eorum dederit licentiam in eo celebrandi, inter loca sacra numerari non debet, unde caret immunitate casta et ad usum profanos questus non.

Ceterum hoc sacrilegium locale diversimode fieri potest. 1. per exercitium omni illius actus, quae talia possunt ut est occisio hominis, effusio hominis sanguinis in feminis illicita et notoria; sepultura execrati vel in barbitati. 2. per exercitium eorum actus aut profani, ut si fiant negotiationes, ludi profani iudicia saecularia, seditiones, strabulatioes eorum &c.

aut repugnatis inunitati loci sacri: ut violenta abstrahio
plena à loco sacro: excipit nisi sit latro publicus, u noc-
turnus populator agrorum, aut quod alia enormia crimi-
na pretraverit in jure excepta: huc pertinet violenta
effractio Ecclesie. 3. si factum in loco sacro est quidem
egregium rei. Si id sit sacra ut benedictio sententia, cum
quod breviter notandum quod quis in sacra è loco sacro
aufert prater pectus factum, et ad huc committit malitiam
sacrilegii, una gratia reverentia rei, et altera gratia
reverentia loci.

Denique reale sacrilegium è violatio rei sacra ad div. cultum
dicata, distincta in a personis et locis sacris. Et
sepe diversis modis contingere potest. 1.º sacrilegium sacra-
mentorum usus, cumque administratione quod fit in peccato mortali.
2.º per abusione in verbis s. scripturae ut ad res obsecras,
facetias etc. huc spectat omnis irreverentia quod fit in officio
Dno, ut profana quod fabulatio, auspica exotica, sed rerum sacrarum
ut si calices profanis mensis adhibeantur etc. 3.º per profana-
tione vasorum et ornamentorum sacrorum, ut vestes sacras scin-
dere, applicare ad usum profanos seu alio modo irreligiose
tractare: huc pertinet violatio s. imaginum. 4.º factum
egregium rei sacra, ut religionum, calicum, agrorum Dei,

5to p^o usurpatione bonorum tam mobilium quam immobilium ad suspen-
 sionem minorum Ecclesiarum deputarum. 6. si Ecclesia facinorosa
 non solvantur, nam est ipse auctoritate publica ad divina cultu
 censetur deputari. 7. si Ecclesiam alterius est destructam
 materiam in usum profanum convertat. Sa tu verbo immunitas
 pulat Episcopi in hoc posse dispensare.

Concl. sacrilegium dicitur speciale ac mortale ex genere
 suo.

Ratio prima dicitur quia opponit seculi vitiis scilicet religionis.
 Ratio secunda dicitur quia continet grave irreverentiam in Deum et res sacras.
 Sape a contingit in advertentia quod ob paritatem materiam vel sit
 illud veniale, quando dicitur levis percussio Clerici vel leve factum
 in templo aut altari non necesse est verum sacrarium immediate
 attingendum s. Evidentia.

Q. 1. an in confessione sit exprimenda species et materia sacrilegii?

R. a se. ratio tamen quia saepe diversa malitia habet, sicut percussio
 Clerici differt a fornicatione cum solummodo quia quibus materia quod
 nova supradicta malitia aut facta nobiliter augeret, longe enim
 magis sacrilegium dicitur inferre irreverentiam s. Evidentia, quod alteri
 rei sacrae.

Q. 2. an peccatum sacrilegii sit necesse peccatum commissio?

R. negative. nam si Ecclesia materiam altaris capitalitate ab invidiis

ad custodiam, s. pallas, corporalia aliqz parameta
imunditijz sordida parant, sanctissimas Evis spēs
putrefcere patiant, & solia sacrilegia ppetrat. Itē ad
s. pta commissioz sed omissionis.

Art. 3.

De Blasphemia.

Blasphemia quavis opponit q̄ssioni fidei, ut dicit s. th.
2. 2. q. 15. alia certū ē ad opponi religioni cū, ea deo
gravis injuria ac irreveria irroget, unde dicitur qd̄ sibi
injuriōsa in Deū locutio. Dr. 1.º injuriōsa sibi modo
maledictionis quicqz seu q̄tumelia. Dr. 2.º in Deū ad q̄m
satis immediate, sed q̄d̄qz sibi mediate ut q̄tumelia in sac-
ros mediate redundat in dehonōratōe Dei. Dr. 3.º locutio sibi
sive ex = sive interna, nā sicut laus mentalis Dei corde
p̄q̄qz sibi: sic ēd Blasphemia q̄ directe opponit laudi. Dicit
mente p̄fici sibi, et sic vocatur Blasphemia cordis. tunc ēd
revocantē signa q̄tra Deū, ut sperare in cætu, inferre
dentibz. comittit a Blasphemia potissimū modis sibi.
1.º qd̄o aliquid negat de Deo qd̄ ei q̄venit, ut n̄ ēd justus.
2.º qd̄o affat de Deo qd̄ ei n̄ q̄venit, ut ēd crudelis. 3.º
qd̄o cras tribuit qd̄ d̄ spiritū Dei, q̄o modo p̄catis lasciv
amatores, dū amafas spēs appellant Deū, aut unicum

Sui bonu p. si qis bñ d ex aio sed p. hyperbole ita lo-
 queretur, videtur excusandus à mortali. 3. qdo dicitur qide de
 Deo vera sed irreverētē nempe p. modu q̄m̄p̄t̄ v̄ indignacōis
 v̄g. jurando p. corp̄ et sanguinē X̄i. ex indignacōe v̄ ira
 q̄tra Deū. 4. du ḡnicia et q̄tumelia jaciunt̄ in sanctos
 q̄ia ut ait s. Th. 2. 2. q. 13. a. 1. ad 2. sicut Deū laudatur in sancti
 suis in ḡntu laudant̄ opera q̄ Deū in sanctos efficit, ita et
 blasphemia q̄ fit in sanctos ex q̄ss̄nti in Deū redundat.
 Et bñ aliquid profertur in sanctos n̄ ut sancti s̄t. sed ut h̄c
 ḡnda in terra fuerunt, n̄ d̄ blasphemia: q̄ia te q̄tumelia
 n̄ h̄b̄t relacōē ad Deū sed t̄tu d̄ p̄tu q̄tra d̄licia, v̄g.
 si sanctu Petru appelles calve, cryspinu et cryspinianu
 tutores q̄ veniale q̄ide si fiat ex joco, mortale v̄o q̄ ex
 indignacōe aut odio. Ex eadē a. r̄one q̄ ḡnicia p̄ ad-
 versū sanctos s̄t blasphemia et maledicta ac p̄bra q̄
 in Dei sacramenta, s. imagines p̄ effutunt, r̄acōe blasphe-
 mia fortunt, q̄ia h̄c in Deū videtur redundans usq̄
 ois sanctis contra.
 Concl. Blasphemia ex genere suo p̄tu mortale d̄, idq̄
 gravissimū ita s. Th.
 R̄acō d̄ q̄ia h̄c p̄tu p̄p̄te r̄acōe redundat in sumu Dei in-
 juria ac q̄m̄p̄t̄, licet v̄o blasphemia in Deū n̄ d̄ mortal

parvitate sua, multi tñ admittunt in ea qd fit in sanctos.
Colligitur ex his 1º ad pñm eñ blasphemare qd deo male-
dicere sed et qd verbis injuriose usurpat aliquid ex corpore
xpi. v. alias res sacras. v.g. dicendo, perdat se dei sanguis,
sacramenta christi Dei p. hoc em ad ad ruinam sed ad
salutem à deo destinata sñt, unde talis abusus in inho-
noratōe dñi bonitatis vergit.

Coll. 2. qd talia verborum qd suavitudo habet, veniunt pñm sub
mortali ea tollere, qd pñm facit et tñ labitur, se qd ad
pñm, cū talis blasphemia nec in se neq in cōtra pñm volū-
tate retractata pñm efficaci. peccat in graviter, dum
hanc qd suavitudo qd trahit; alij adeo hoc explicandum in con-
fessione.

Ceterum multi in prolative verborum blasphemorum excusantur
à mortali ob imbecillitatem cognitionis, ad qm ad attendit ad vili-
tationem Dei qd qd si quis attendit ad ea et si dicat se ea
proferre male v.g. ad terrendos pñm qd ad vo aie
inhonorandi Deum, nō pñm excusari à mortali.

Ratio est qm talia semper vergunt in diminutione honoris Dei
et via sine scandalo proferri possunt: nisi tñ ita pro-
ferantur ut ad hanc seiant qd pñm pñm aie proferre.

Dubitat 1° an sitq blasphemus qd ne blasphemus dimidiat v
parum imudat verba.

R. n. q. via evitatur pronuatio rei sacrae et in locum eius usurpatur
vox qd ira aut admiratio significat. par videtur ratio modo ab illis
scandalo. si quis dicat Deo sacrament. si quis tñ adderet
Deo 100 sacrament, sacramenta sunt p. formalis blasphem
maret q. abstereret ad p. ac vilipensione sacramentorum.

Dubitat 2. an glidas blasphemie in q. p. p. querienda sit.

R. affe. qia licet blasphemie in voce blasphemie sint p. p. p.
eigde speciei eo qd eas queriant in eade rube formali Deum
in honorandi. atq. ordinarie respiciunt circa hanc v. nobles
aggravandiq. v. ad spec. mutabilibq. ut puta scandali ad idem p.

Dubitat 3. an sit blasphemie si quis dicat Stultus es isti
pater hores Dei!

R. tale excusari a sacer et alijs qia p. qd d. god talis sit
stultus et si hores pater qd est sapientissimus; graviter
in reprehendenda sit similes locutiones.

Dubitat 4. de p. blasphemorum.

R. 1° novella 77 statuta ad sana capitale, sed hodie d. n. p.
in enormibq. blasphemis totu h. alia a gravissa p. p.
in blasphemis jure canonico decretis d. p. p. recepta. unde
arbitrio iudicis p. m. h. blasphemorum iudicio.

prospitū ppter beneficiū. Dixi ex pacto qia
in rigore juris n̄ d̄ simonia gratis prestare obsequiū
p̄ beneficiū gratis obtinendū.

Concl. 1. Simonia d̄ p̄tū religioſi opposita. ita cois est cetera
r̄atō qia malitia eiꝝ q̄sistit in irreverētia orta ex indigna
tractatō rei sacre v̄ p̄tū, d̄a nimirū redigite in d̄jectū
ordinē rerū temporalū. unde S. Pabg ad simonē magnum
mentō dixit, pecunia tua sicut sit in p̄tū, q̄oniam
donū Dei existimasti pecunia possideri.

Concl. 2. Simonia d̄ ex genere suo p̄tū mortale ita
oīs th̄gi.

Colligit̄ ex 1. q̄el. eo q̄d̄ comutatio rerū s̄. cū temporalibꝝ
cedat Deo in grande injuriā, est licet q̄dā h̄c m̄a par-
vitate agnoscere veliat, veriḡ t̄a ab alijs nulla admittit̄,
imo v̄ videt̄ q̄d̄ q̄ viliꝝ res sacra vendit̄ eo major
noxā gl̄rari, q̄ia credit̄ irreverētia. porro simonia
juxta eod̄ p̄tū dividit̄ ī ea q̄ d̄ juris div. et q̄ h̄mi.
prior d̄ ea q̄ jure divino aut nat̄li d̄ prohibita ut oīs
vendit̄ rei s̄. q̄a talis. posterior v̄ ea d̄ q̄ prohibita,
et in m̄a simonia res̄p̄ta d̄ jure Eccl̄e de q̄a d̄. 3.
2do d̄ d̄. in mentale, q̄ventionale p̄ reale. n̄taly
d̄ actio extra facta aīo simoniacō ext̄riḡ d̄ manifestatō

unde ad idem de mensuris quod in actu exteriori dandi v' recipiendi ad exeat sed quia iniqua interiorum ad simoniacam ex-
 terig ad declarari. exemplum est si quis contra vultu quidam pactu
 famuleto ego ad eum obliget ad offerendu beneficium ex iustia.
 conventionalis est illa quae ad pactu externu deducitur, et
 consistit tunc in promissione, nec completi exterig per traditionem
 ipsius rei et saltem prebit exhibiti. conventionalis dividitur
 in pure conventionalem, id est ex neutra parte impleta, et in
 mixta. lex feri reale id est una tunc parte impleta.
 realis est illa quae per tractu mutua traditione rei et prebit
 ex utraque parte quatenus completi, ut si quis beneficium
 iam recepit et pro eo solvit promissas pecunias.

Nota ex s. Gallens. hic q. 2. d. 1. quod quod factu solum abrogatio
 implendi promittit ego pecunia ad saltem vere simoniacam, nisi
 quod externu actu promissionis, quia deest voluntas emendi,
 atque adeo talis neque mentalis neque conventionalis neque realis
 simoniacam est.

§ 2. deus

Quaedam ex dictis resolventur circa
 simonia juris divini.

Resolvetur de simonia juris divini. quod si quis emat v' vendat,
 sacramentum. id quod gratis datur ad saltem prohibita, curam
 sanctam. id est actu seu usu ipsarum gravium.

2.do si quis deus accipiat pecunia pro functionibus sacris
ga talibus v.g. pro administratione sacramentorum, oblatione sacrificij
consecratione calicis, concionis ac vultus pro quovis usu spirituali
fortibus. patet ex d. hoc simonia juris divini.

Dicitur ga talibus, nam non est simonia aliquid accipere pro laboribus
extrinsecis, seu pro accipiendis quibus actioni spirituali, sive finis
privij sive concomitantibus.

ratio est quia hi labores sunt temporales et pretio estimabiles.
Sic cantor potest aliquid exigere pro artificio et labore can-
tandi. Sed sacerdos pro obligatione celebrandi certo tempore
Loco et labore itineris. Similes qui operantur alteri
beneficium potest exigere compensationem laborum v.g. ob scri-
bendas litteras &c. Caserius dicitur dicitur, quod licet
illicite sit pro labore rei spirituali omnino indifferens ad se
anexo aliquid accipere pro modo pretij, non vero si accipiat
modo stipendij ad sustentationem cui dignus sit operantibus
suo math. 10. inter seclusum scandalo licet sacrificij ministris
de stipendio sustentantur, sive sint pauperes sive divites
pro celebranda missa per quilibet enim potest sacrificij de eo, quod
sibi jure nasci debet. Pralati tamen ex Trid. 125
c. 18 de reform. prohibent ad pro dispensationibus liberum dicitur.

p. modo stipendi aliquid accipere. Ita de jure vi suam
 instituat pro gregis pro officio. vid. Layman. hic n. 17.
 3. si quid debet aut accipiat pro statu religionis seu admissione
 ad illa ut pat. ex f. th. 2. 2. q. 100. a. 5. ad 2. Secus si pro
 sustentatione eius q. admittit, modo mortuus sit tenue, na
 si sit opulentus et simonia juris tunc ut docet Layman
 hic. n. 59. citans f. Th. et afferens varios textus juris:
 verum videtur certum q. gratia consuetudine videtur et consuetu-
 dibus prelati Ecclesie leg. tunc prescripta ad. donis in
 aliqua aliere ad religionem, praeterquam quod sibi scanda-
 lorum sit, et libertati professionis noxium, specie q. q. q.
 simonia tollit ut insinuat c. ga. pro i. q. 2. licet in rigore
 d. q. simonia nisi interveniat pactum.
 4. si quid debet aut accipiat pro jure sepulture in loco sacro.
 c. 15. de sepult. de pro actu sepeliendi ut religiosus, seu
 prout a clericis exercet; q. d. comitibus simonia
 si quid debet aut accipiat titulo stipendi; de pro obsequio
 ut in certo loco sepeliatur. q. d. si quis in templo aliquis
 sepeliri, roborat pro eius sepultura plq. exigi, q. d. locq.
 esse et honoratior, modo d. exigat, modo pretij,
 sed tunc ad fabricam et ornamenta Ecclesie.

5.º *quod* coram sententia q̄tra Navarra et alios et comitatu
sententia juris Dio. si etiam aut vendat beneficium. q̄d n̄
est intelligendum de beneficio q̄ad jus p̄bte spectat q̄d in
eo includit, sed et q̄ad jus reddituum in officio p̄bte fundata,
eius p̄bte n̄ā acced.

6.º *si* debet aut acceptet pecunia pro collatione, electione
et p̄sentatione ad beneficium, verba pro vacante actione q̄ jus
et remota et inchoata accipit ad beneficium, ut emendo
jus litigiosum q̄d q̄pp̄at h̄b̄t ad beneficium, n̄ t̄ā si redimat
injuria vexat̄ circa beneficium legitime obtentum.

Ceterum n̄ est illicitum dare pecuniam electoribus ut n̄ eligant
indignum, v̄ ut eligant idoneum idoneum. Secq̄ si fiat ut
eligant hunc v̄ illud in particulari.

Q. an nullo modo res sacra vendi possit?

R. res sacra q̄d r̄ōe n̄ā p̄bte est affirmabilis ut v̄g.
calices, crucis, agni Dei, oleum, panis benedictus q̄ vendi
possunt, dummodo n̄ caris vendant̄ r̄ōe sanctitatis bene-
dictionis v̄ q̄sperantis, sed t̄u r̄ōe n̄ā p̄bte p̄bte,
aut laboris sumptuum in asportando p̄ se a canones
vetant vendi res q̄sdā sacras et r̄ōe n̄ā. *Q. q̄d*
si in rebz sacris fiat mercatura q̄dā q̄si profana.

imò suares docet vendi posse et templa quia videtur per
 ad nos cum calicibus, utrobique enim maca de se vendibili sup-
 venit consecratio. huic quod tradit layman eo quod prohibe-
 antur vendi ligna et lapides ecclesie dicitur, sed pro
 suares respondet quod prohiberi ne vendatur ad alios usque
 profanos, eo quod ecclesie factis declaraverit in eis quavis
 dissolutis manere consecrationem, eo quod in se maneat, ut
 antea lapides et ligna.

§ 3. hij resoluta alia dubia circa simonia juris humani.

Resolves simonia juris huius comitibus 1° in mutacione beneficiorum
 facta sine auctoritate superioris ut pat. ex c. quodam de rerum
 mutacione hoc in simonia non est rigerosa putatur et non nulla alia
 de quibus in sequentibus: sed tunc quodam imitacione et similitudine quibus
 datur portio pro portio quia precepto superioris, cum aliocum ratione
 simonia exigat pretium temporali pro re portio dari. quod
 tunc volentes mutare sine ipsis prius inter se tractare de
 mutacione faciendae, ad usque ad mutua obligacione de non resi-
 liendo usque superior, id est Ergo, quod denegaverit.
 2° in resignacione beneficiorum ut pat. ex c. c. hoc a 3° per
 quod tunc 1° resignacione reciproca coram ordinario si fecerit

coram Petro fiat ut declarat praxis: 1° ut si resignem
meum beneficium Petro, cum pacto antecedente facto ut ipse
vicissim suum resignet meo nepoti. 2do p. resignatio tri-
angularis, ut si resignem meum beneficium in favore petri,
petrus suum resignet in favore pauli et paulus suum in favore
joannis. 3to p. resignatio confidentia, dum resignans in-
tendit resignaturum obligare ad idem beneficium sibi v. alteri
aliquo resignet aut fructus aliquos in personam alteri prodest.
Ratio horum est quia in pacto in spiritualibus simonia continet.
Ceterum simonia confidentia longe gravioribus peccatis pe-
nisque alia. vid. Laym. l. 4. c. 10. c. ult. d. 8.

3to Comittitur simonia juris homini in emptione aut venditione
juris patronatus sicut ex c. de jure patronat. d. in fine cum fundo
cui antea est, modo eius ratio ad augeatur presbit.

4to Ita in venditione quorundam officiorum ut sacrista, sec-
rioni, advocati ecclesie etc. ex c. salvator i. 9. 3. in quibus
officiis nil laesit sanctis ob quod jure divino essent inven-
dibilia: sed dum ecclesia prohibet illa vendi ob gravitatem
cum rebus sacris, quare proinde sanctis graventur, si illa
vendit.

5to an sit simonia juris homini dare aliqui pro comendatione
ad beneficium?

6to an si comendatio peccet praeiudice ut est affirmabilis esti-

mabilitate beneficij, saep̄ q̄ spectat ut onerosa vq. raõe
Laboris, expensarũ, molestiarũ q̄.

Q. 2. quod sit pars in simoniacos lata ?

R. nulla pars jure can. ead̄ q̄ tributa simonia mendali, neq̄
q̄ventionali sed sola reali. panes tñ ip̄o facto incurredas
ut excoicõ, suspensio q̄. n̄ incurrit simoniacy realis nisi
p̄ admisa circa ingressũ in ordinẽ religiosũ, acq̄sitioẽ
beneficiorũ et susceptioẽ ordinis. vid. A. Laym. &c.

§ 4to

An simoniace accepta debeant dimitti aut
restitui & cui.

Nota licet obligatõ d̄ omibz nisi ex lesione jussia con-
mutativa, atq̄ querunt oes qod Ecclia sit obligata simones
ad reddenda ea q̄ simoniace acceperũt, licet minime lesa
sit jussia commutativa, et hoc in errore et para facti
delicti.

Concl. 1. q̄ si simonia assecuta d̄ beneficium Ecclie tenet
illud dimittere, et fructũ restituere ita habet d̄dictũ in
extravag. cũ deservabile de simonia. ubi decernit qod ele-
ctiones, postulacões et q̄avis alia dispositioes q̄ simonia reale
facta, nullũ jus tribuere valeant, atq̄ tali modo promotos

teneri ad restitue fructuum.

Concl. 2. si quis accepit pretium pro re publici quod ex iustitia tenebatur gratis dare, iure dicitur tenetur ad restitue. In cetera, quia si cadit iustitia commutativa: licet Parochus accipiens a suis parochianis pro administratione sacramentorum aliquid, obligatur ad restitue. in aliquibus et locis consuetudo habet ut pro administratione baptismi aliquid detur.

Concl. 3. si quis in gratia alterius privatus se aliqua re publici et pro incommodo temporali annexo exigat mercedem temporalem, spectato iure ecclesie, et spectata sola rei natura non tenetur pretium pecuniarium restituere.

Ratio est quia dignum illud in pretio estimabile et nemo tenetur illud gratis pro altero suffragari, ut si quis solat se suo beneficio et illud in alterum transferat. idem dicitur de omni alio iure in re publici ex causa privatae evenit incommodum temporale, sive in bonis fortunae sive honoris. ex dispositione in iure canonico tenetur restituere pretium nisi ei qui dedit et quod propter animum spiritualium iudicis, nisi ecclesie aut pauperibus facta esset sententia.

Concl. 4. quod pretium temporali aliquid pro incommodo offert aliquid publici quod non habet animum commodum temporale, tenetur iure dicitur pretium pro eo acceptum restituere ei qui dedit, et in re publici collatori, si talis sit ut restituere queat.

ratio d. que cum res illa ad sit ullo modo pretio estimabili
 si nullo modo vendi pot. ac sequitur om. pactio circa illa nullus
 irrita d. opposita in tenent palmariter apud et ad Daben.
 Suber. tit. n. 39. ubi dicitur jus patronatus nominata indul-
 gentiam d. neq. iure lapsis restitui debet.

Disputatio 3ta

De juramento, perjurio, adjurato voto ac
 statu religioso.

L. q^a

De juramento

Art. 1.

Quid est genus sibi juramentum.

Concl. 1^a juramentum s. god introductum ad faciendam fidem ac
 firmam promissionem. dicitur ex s. tit. 2. r. q. 98. a. i. god sit
 invocatio divini nominis in testimonium alicuj rei. Ita cor.

De invocatio divini nominis sive expressa cum nimirum nomen hoc
 explicitè profertur, dicitur s. Deo. sive implicita quod fit
 cum juramentum per cruce, galg in illis div. bonitas v. potia re-
 luctes: sic juravit Moyses Deuter. 4. testes invoco caelum et
 terra. s. in qu. cruce illas nominat sine ullo ad Deum ordine